УДК 657:005.921(658.115)
JEL Classification: E20, M41, O10
DOI: *http://doi.org/10.34025/2310-8185-2024-1.93.10*

Юлія Маначинська, к.е.н., доцент,
https://orcid.org/0000-0001-9155-3417
Марія Фірчук, бакалавр,
https://orcid.org/0009-0000-4017-2075
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
Чернівці

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТЕКСТІ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. У контексті повоєнної відбудови економіки України та з розвитком електронного інформаційного середовища й нових технологій, значення цифровізації обліку зростає. Оскільки цифрова економіка менше залежна від фізичних активів, ніж промисловість чи сільське господарство, вона може бути елементом економічної стійкості та надійним джерелом податкових надходжень. Для підтримки розвитку цифрової економіки основними чинниками виступають: розвинена сфера інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), заклади вищої освіти (ЗВО) та конкурентоспроможні інновації. Це, в свою чергу, визначає актуальність дослідження.

Мета статті – дослідження та обґрунтування необхідності активного впровадження у практику застосування вітчизняними суб'єктами господарювання українських програмних продуктів задля безпечної цифровізації обліку в контексті відновлення бізнесу та повоєнної відбудови економіки України. **Методологія.** У процесі виконання дослідження використано загальнонаукові теоретичні методи пізнання: табличний – для аналітичної оцінки цифрових рішень для систематизації процесів відновлення бізнесу; аналогії, абстрагування та формалізації – для розкриття особливостей цифрового обліку суб'єктів державного та приватного сектору економіки; логічного узагальнення – під час формулювання висновків. **Результати.** У статті зроблена спроба обґрунтування необхідності застосування сучасних українських бухгалтерських програм, які є повноцінними аналогами 1С від вітчизняних розробників задля безпеки облікових даних у контексті цифрових трендів економіки України та сценаріїв її розвитку в напрямі повоєнної відбудови.

Практичне значення полягає в можливості практичного застосування розроблених рекомендацій і пропозицій, спрямованих на вдосконалення системи цифровізації обліку державним та приватним сектором економіки в контексті її відбудови. **Перспективи подальших розвідок.** Здійснення теоретичного та практичного обґрунтування вітчизняних цифрових моделей Smart-обліку в рамках

реалізації Плану відновлення Україна – 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою задля забезпечення економічної безпеки держави.

Ключові слова: цифровізація, система бухгалтерського обліку, ефективність, цифрова економіка, економічна безпека, кібербезпека.

Кількість джерел: 35; кількість таблиць: 1.

Yulia Manachynska, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,
https://orcid.org/0000-0001-9155-3417
Maria Firchuk, Bachelor's degree Student,
https://orcid.org/0009-0000-4017-2075
Chernivtsi Trade and Economics Institute SUTE, Chernivtsi

DIGITALIZATION OF ACCOUNTING IN THE CONTEXT OF RECONSTRUCTION OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Summary

In the context of the post-war reconstruction of Ukraine's economy and with the development of the electronic information environment and new technologies, the importance of digitization of accounting is growing. Because the digital economy is less dependent on physical assets than industry or agriculture, it can be an element of economic sustainability and a reliable source of tax revenue. To support the development of the digital economy, the main factors are: the developed field of information and communication technologies (ICT), institutions of higher education (HEIs), and competitive innovations. This, in turn, determines the relevance of the research.

The purpose of the article is to research and justify the need to actively implement Ukrainian software products into practice by domestic business entities for the sake of safe digitalization of accounting in the conditions of business recovery and post-war reconstruction of the Ukrainian economy. In the process of carrying out the research, general scientific theoretical cognition methods were used: tabular - for analytical evaluation of digital solutions, for the systematization of business recovery processes; analogies, abstraction and formalization - for revealing the features of digital accounting of subjects of the state and private sector of the economy; logical generalization - for formulating conclusions.

The article attempts to justify the need to use modern Ukrainian accounting programs that are full-fledged analogues of 1C from domestic developers for the security of accounting data in the context of digital trends of the Ukrainian economy and scenarios of its development in the direction of post-war reconstruction.

Practical significance consists in the possibility of practical application of the developed recommendations and proposals aimed at improving the system of digitization of accounting by the state and private sectors of the economy in the context of its reconstruction.

Prospects for further research are defined in carrying out theoretical and practical substantiation of domestic digital Smart-accounting models within the framework of the Recovery Plan of Ukraine - 2030E - a country with a developed digital economy to ensure the country's economic security.

Keywords: digitization, accounting system, efficiency, digital economy, economic security, cyber security.

Number of sources – 35, number of tables – 1.

Постановка проблеми. Без сучасних цифрових інструментів для управління бізнесом і проєктами у державному секторі післявоєнне відновлення України та її економіки буде неможливим. Наша держава ніколи не переживала такого рівня руйнувань і потребує швидкої відбудови й максимальної прозорості, відкритості та підзвітності у роботі органів влади.

Цифровізація – це не розкіш, а фундаментальна вимога для бажаного майбутнього. Війна показала для української економіки слабкі сторони та підкреслила сильні. За останні два роки приватний сектор навчився бути стійким до змін, продемонструвавши максимальну гнучкість, винахідливість та трансформацію своїх бізнес-моделей.

Хоча внутрішній ринок нестабільний, а економіка ще не повністю адаптувалася до реалій війни, українські підприємства вже готуються до наступного етапу – активного відновлення діяльності після перемоги.

Сьогодні великі, середні, малі та мікропідприємства розробляють і тестують нові стратегії для масштабування й зростання в реальному часі та на перспективу. В силу таких обставин, цифрові технології стають рушієм економічного зростання й відбудови економіки України, зокрема за допомогою активного впровадження: ІТ-рішень, штучного інтелекту (ШІ), чат-ботів та українських програмних продуктів для цифровізації обліку й формування належного рівня безпеки облікових даних. Це в комплексі визначило актуальність обраної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щодо безпосереднього обґрунтування особливостей цифровізації обліку, спрощення та оптимізації процесу документообігу суб’єктів приватного та державного сектору національної

економіки, то зазначені питання доволі детально та всебічно розкриті у працях таких вітчизняних науковців, як О. Є. Бавико [6], М. М. Бенько [7], С. Ю. Боліла [8], Н. М. Бразілій [9], О. Ю. Балазюк [24], В. В. Бурангулова [15], В. А. Здір [9], В. М. Кузьомко [15], Н. В. Лагодієнко [18], О. І. Лугова [24], В. В. Новіков [21], Н. В. Оляднічук [23], М. О. Петченко [24], М. М. Палюх [25], О. Д. Підлубна [23], О. О. Просолов [18], А. М. Саркова [18], І. В. Спільник [25], А. А. Ткаченко [9], Т. Г. Фоміна [24], І. Г. Яненкова [34] та інших. Зокрема, О. Є. Бавико [6] визначав змістові характеристики та організаційно-технічні вимоги до цифровізації бізнес-процесів логістичних підприємств у контексті реалізації завдань стратегії сталого інтелектуального розвитку. На думку вченого, головною передумовою цифровізації є безперервне виробництво цифрових інновацій на тлі посилення конкуренції між лідерами ринку та викликів сталого розвитку, заснованого на здатності швидко реагувати на постійні зміни зовнішнього середовища. В свою чергу, С. Ю. Боліла [8] охарактеризувала роль інформаційних технологій та цифрових інструментів для національної стабільності в контексті повоєнного відновлення економіки України. Науковиця здійснює акцент на тому, що під час війни ІТ-індустрія врятувала бізнес та фахівців на основі використання цифровізації для організації робочих процесів у віддаленому форматі. Згідно з підходом дослідниці, ІТ-сектор може стати каталізатором для підтримки стратегічних галузей промисловості України під час війни та у процесі відновлення країни. В свою чергу, у працях Н. М. Бразілій, А. А. Ткаченко, В. А. Здір [9] детально та всебічно розкриті аспекти цифровізації системи обліку, звітності та оподаткування в сучасних економічних умовах. Такими вченими, як В. М. Кузьомко та В. В. Бурангулова [15] було досліджено історію розвитку ШІ, а також проаналізовано його перші застосування та наступні вдосконалення. Науковці зазначають, що ефективне використання ШІ виявлено у таких сферах, як: економіка, фінанси, банківська справа, промисловість, маркетинг тощо. Вивчаючи основні тенденції та виклики, що виникають у зв’язку

з використанням цифрових технологій в бухгалтерському обліку, Н. В. Лагодієнко, А. М. Саркова та О. О. Просолов [18] детально розкривають нововведення, які можуть суттєво змінити спосіб роботи працівників облікових служб. Відповідно, активне впровадження робототехніки, ШІ, хмарних сервісів і блокчейну готове революціонізувати традиційні підходи до бухгалтерського обліку та звітності.

У праці А. О. Чорновол та Ю. В. Табенської [30] продемонстровано роль розвитку суспільних відносин у контексті інтеграційних процесів у сфері фінансових послуг. Вчені зазначають, що забезпечення цілеспрямованого впливу на суспільний розвиток потребує реалізації дієвого механізму державного регулювання ринку фінансових послуг. Цілком погоджуємося з таким підходом науковців та вважаємо за доцільне активно впроваджувати сучасні цифрові українські програмні продукти для ефективного управління фінансами. Це забезпечить належний рівень захищеності облікових даних в контексті повоєнної відбудови та економічної безпеки України.

В. В. Новіков [21] значну увагу у своїх працях приділив проблемам дизайну середовища цифрового обліку малих та середніх підприємств (МСП), підкресливши таким чином вплив цифровізації як глобального вектора розвитку бухгалтерського обліку на їхню діяльність. Вчені Н. В. Оляднічук та О. Д. Підлубна [23] зазначають, що систематизація та аналіз обліково-економічної інформації, а також оцінка ефективності господарської діяльності є досить складним та трудомістким процесом. Відповідно, саме сучасні цифрові системи бухгалтерського обліку можуть надавати повну, своєчасну, оперативну інформацію в режимі реального часу про наявність і рух активів і зобов'язань підприємства, яку можуть контролювати члени апарату управління компанією. У свою чергу, такі науковці, як М. О. Петченко, Т. Г. Фоміна, О. Ю. Балазюк, Н. М. Смірнова та О.І. Лугова, звертають увагу на: незавершеність належної цифрової інфраструктури систем бухгалтерського обліку; недостатній рівень інвестицій; низьку кваліфікацію фахівців; розбіжності законодавчих рішень зі світовими

тенденціями у сфері цифровізації обліку. На думку вчених, вирішення перелічених проблем значно покращить функціональність системи бухгалтерського обліку та підвищить загальну ефективність управління підприємством [24]. І. В. Спільник та М. С. Палюх визначають особливості і перспективи розвитку бухгалтерського обліку в сучасних умовах, а також обґрунтовують актуальність створення нової «парадигми цифрового обліку» [25]. Неспровокована військова агресія знищила і продовжує знищувати економічну, соціальну, транспортну та енергетичну інфраструктуру України, життя людей, руйнуючи цілі міста і села, погіршуючи українську екологію. Масштаби знищення активів уже оцінили в 108,3 млрд доларів США (за даними проєкту Damdamed.in.ua). За різними оцінками, непрямі безпрецедентні втрати для економіки становлять 750 млрд дол. США. Щоб відбудувати країну після війни та інтегрувати її економіку в європейський простір і глобальні ланцюжки доданої вартості, Україні необхідно реалізувати масштабну програму відновлення, про що йдеться у працях Н. В. Шаповал, М. М. Федосеєнко, О. М. Терещенко та інших [31]. Науковці схиляються до думки про необхідність реалізації проєкту реконструкції такого масштабу, як майбутня реконструкція України та акцентують увагу на сучасному стані розвитку інформаційних технологій (великі дані, хмарні технології, високошвидкісне інтернет-покриття, сучасні супутникові системи тощо).

Технології віртуальної та доповненої реальності в екскурсійній справі досліджували А. А. Вдовічен та В. Ф. Кифяк. Вчені зазначають, що прийнята Стратегія розвитку вищої освіти в Україні повинна бути реалізована шляхом застосування нових й удосконалених методів і практик (включаючи цифрові технології) для викладання, навчання й оцінювання, які мають адаптуватися до європейських вимог та здійснюватися у тісному зв’язку із науковими дослідженнями [12, с. 96]. На думку І. Г. Яненкова, саме цифрова трансформація впливає на господарство комплексно і в різноманітні способи, стосується всіх аспектів життя суспільства, адже важко уявити будь-який бік нашого

життя «не доторканим» цифровими технологіями [35, с. 4].

О. Є. Шмигель [32], досліджуючи бухгалтерський облік у контексті сучасного розвитку цифрової економіки, зазначає, що успішна цифровізація бухгалтерського обліку є можливою за умови синергії нових концепцій обробки та передачі економічної інформації. Першочергово вчений акцентує увагу на обліку фінансово-господарської діяльності операцій у режимі реального часу – RTA (англ. *Real-Time Analytics* – аналітика в реальному часі), а також на обміні електронними даними в бізнесі – від первинних до звітних – EDI (англ. *Electronic Data Interchange* – електронний обмін даними). Також науковець ґрунтовно розкриває розширені можливості опрацювання в електронному вигляді фінансової, управлінської, податкової звітності у форматі міжнародного стандарту – XBRL (англ. *eXtensible Business Reporting Language* – розширена мова ділової звітності) [32, с. 132]. Відповідно, Н. Л. Шишкова [33] під час дослідження теоретичних та практичних аспектів ІТ-модернізації бухгалтерського обліку значну увагу приділяє «хмарним технологіям», а також AI (англ. *artificial intelligence* – штучний інтелект), зокрема розкриває особливості оцінки запасів на складах підприємства за допомогою програмно керованих дронів. У наукових напрацюваннях вченої розкрито процедури використання BigData при розрахунках для підвищення їх ефективності та застосування технологій блокчейн-систематизації й ефективного контролю за інформацією [33, с. 148]. Отже, науковці сходяться на думці, що цифровий облік стає невід'ємною складовою успішного відновлення бізнесу та повоєнної відбудови економіки України в цілому, а кінцевою метою ІТ-модернізації виступає створення Smart-обліку (англ. *smart* – розумний). Тобто мова йде про формування комплексної системи інструментів обліку, контролю, управління, цифровізації та безпеки всіх господарських процесів підприємств у контексті економічного росту.

А. В. Верстяк [10] акцентує увагу у своїх дослідженнях на тому, що технологічні зміни є важливими для забезпечення «сталого» економічного зростання. На думку вченого, саме технологічні інновації є ключовими в контексті розбудови

економіки України. У працях В. Ф. Кифяка й О. В. Кифяка [13] особлива увага приділена Дунайській стратегії ЄС (англ. *EU Strategy for the Danube Region*), яка спрямована на інфраструктурний, екологічний, соціально-економічний та інституційний розвиток регіону. Тому науковці роблять висновок про те, що необхідно виконати аналіз конкурентних переваг регіонів-учасників Дунайської стратегії ЄС та можливостей їх інфраструктурної підтримки з точки зору економічного розвитку. А. В. Круглянко [16] наголошує на тому, що Україна перебуває на етапі реалізації стратегії євроінтеграції. Метою Української держави є вирішення двох взаємопов'язаних завдань. З одного боку, її інтеграція в європейську політичну та соціально-економічну сферу, а з іншого – розвиток ефективної моделі державного управління та цифрової економіки.

Важливою складовою цифрової економіки є цифровий маркетинг (англ. *digital-marketing*). Науковці І. Р. Лошенюк та О. В. Лошенюк [19], детально та всебічно проаналізувавши понятійний апарат цифрового маркетингу, змогли сформулювати авторське визначення цього поняття. Так, згідно з підходом вчених, під цифровим маркетингом слід розуміти ефективні інструменти та системну підтримку маркетингової діяльності на основі використання Інтернету та сучасних цифрових онлайн-технологій, що сприяють швидкому просуванню товарів і послуг на ринку, розширенню продажів, прийняття управлінських рішень в контексті економічного зростання.

Низка рекомендацій щодо економічного розвитку бізнесу в умовах воєнного стану викладена у науковому дослідженні Ю. А. Урсакій та В. О. Пенюк [26]. Вчені пропонують брати участь у грантових проєктах, шукати інвесторів та виходити на міжнародний ринок. Якщо ви починаєте новий бізнес, як зазначають науковці, існує багато державних і міжнародних програм, розроблених, щоб полегшити відкриття бізнесу.

У контексті повоєнного відновлення економіки України одним із головних індикаторів економічного зростання є медична галузь. Сектору охорони здоров'я детальна увага приділялася у працях І. В. Мустеци [20]. Зокрема, науковиця акцентувала

увагу на Програмі медичних гарантій, яка є основним джерелом доходу для закладів охорони здоров'я. Слід зазначити, що у 2023 р. цифрова трансформація у медичній сфері була комплексною, адже держава та бізнес спільними зусиллями сформували ефективний ринок діджитал-послуг у цифровій медицині.

Цифровізація формує високий рівень безпеки даних. Особлива увага загальним та специфічним потребам в управлінні інформаційною безпекою приділена у праці Н. В. Шупрудько [34], яка детально та всебічно розкриває аспекти захисту бізнес-функцій, даних та корпоративних технологічних активів, а також безпечної роботи програм і додатків. Цілком погоджуємося, що безпека даних відіграє стратегічне значення в умовах воєнного стану та в контексті повоєнного відновлення економіки загалом.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. За останні кілька років підприємства зіткнулися з викликами, які суттєво похитнули їхні ринкові позиції. Першим поштовхом для суб'єктів господарювання стала пандемія COVID-19, яка призвела до переміщення значної частини контенту в онлайн. Другим поштовхом стали військові дії, що тривають, та важка економічна криза в Україні, яка суттєво знизила попит на продукцію, товари, послуги підприємств і поставила під загрозу їхню операційну та фінансову стабільність. Тому зараз, як ніколи, важливо ретельно підійти до питання економічної безпеки та розробки ефективних систем її забезпечення крізь призму сучасних підходів до цифровізації облікових процесів та комплексної трансформації системи бухгалтерського обліку в контексті відбудови економіки України.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є дослідження та обґрунтування теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення цифровізації обліку для приватного та державного сектору в середовищі вітчизняних програмних продуктів задля забезпечення відновлення національної економіки. У системі реалізації мети статті передбачено розкриття наступних завдань: проаналізувати вплив цифровізації обліку на відновлення бізнесу після війни; дослідити методичні основи та організацію бухгалтерського

обліку в умовах цифрових технологій та ШІ; визначити напрями відбудови повоєнної економіки України в контексті цифровізації; оцінити сучасне українське програмне забезпечення обліку в контексті безпеки України; охарактеризувати діджиталізацію обліку в установах держвного та приватного сектору економіки; розглянути цифрові тренди України, які будуть в перспективі; представити сценарії розвитку цифрової економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Повоєнна відбудова України буде найбільшою в Європі після Другої світової війни. Обсяг ремонтних робіт і можливості сучасних технологій формують унікальні виклики та створюють сприятливу основу для творчих рішень щодо їх втілення в життя в контексті повномасштабного відновлення бізнесу.

Традиційно всі процеси відновлення економіки країни класифікують на три групи, а саме: систематизуючі відновлення; розподіл ресурсів та сприяння експорту. Перша група передбачає створення єдиної системи розподілу та обліку проєктів реставрації (ідентифікація проєктів, пріоритизація, вибір виконавців, облік і контроль тощо). Друга – розподіл державного майна (права підприємства, нерухоме майно, житлові масиви, земля, ліси тощо); концесії, державно-приватне партнерство та проєктне фінансування (з умовами нового будівництва, модернізації та реконструкції); нефінансова допомога (засоби для реабілітації, енергоносії тощо); гуманітарна та соціальна допомога (розподіл); відшкодування збитків та упущеної вигоди. До третьої групи належать експорт продукції до ЄС, створення нових бірж для української продукції тощо [5].

Новий системний процес управління та обліку повернення коштів, які були отримані для підтримки економіки під час війни, повинен бути найповнішим, та охоплювати всі аспекти, від отримання допомоги партнерів й донорів до кінцевого її використання. Він має використовувати наявні в Україні цифрові рішення (реєстри, системи, аукціони тощо) з високими стандартами якості, відкритості, підзвітності й ефективності [10].

У табл. 1 узагальнено проблеми відновлення національної економіки та наведено цифрові рішення для їх подолання.

Таблиця 1

Цифрові рішення для систематизації процесів відбудови повоєнної економіки України*

№ з/п	*Проблема*	*Цифрові рішення*
Побудова єдиної системи розподілу та обліку проєктів відновлення (принцип єдиного вікна, моніторинг відновлення, інклюзивність та звітність)		
1.	Програми відновлення включають великі обсяги коштів, складні структури розподілу й численні інституції та процеси, що призводить до ризиків нецільового використання коштів, адміністративної складності та, зрештою, скорочення фінансування. Це і ефективність використання коштів, і недовіра з боку партнерів, і значні репутаційні ризики для країни.	Платформа цифрової інтеграції державного рівня для відстеження грошових потоків від інвестора щодо будівництва на кожному етапі проєкту. Платформа має поєднувати інформацію з різних цифрових платформ та реєстрів (РПМЗ, Prozorro, Prozorro.Sale, ЄДЕССБ, ДІЯ, Spending.gov.ua тощо). Також має існувати зв'язок між цільовою програмою стимулювання та ресурсами, виділеними на неї на всіх рівнях бюджету, від державного до місцевого. Побудова та підтримка цифрових систем має велике значення для розвитку IT-індустрії України, зокрема за рахунок створення нових робочих місць та додаткових стимулів щодо цифровізації державного сектору.
2.	Неналежна координація фінансування відновлення, адже існує розрив між поданням заявки на фінансування та впровадженням рішень. Управління процесом надання фінансової підтримки від міжнародних партнерів вимагає кваліфікованого управління великою кількістю зацікавлених сторін.	Створення системи для обліку та управління впливами на бюджетний процес та надання фінансової підтримки країнами-партнерами – графіки бюджетних процесів і процедур, системи «прапорів», карти зацікавлених сторін і графіки діяльності.
3.	Процес відбору проєктів (збір, оцінка та пріоритизація заявок/ідей) створює корупційні ризики на етапі розподілу ресурсів. Фінансувати можна як неоптимальні, так і зовсім непотрібні проєкти.	Модуль цифрової платформи для збору проєктів, який збирає заявки на впровадження проєктів, стандартизує, переглядає, класифікує та пріоритезує заявки (відповідно до визначених критеріїв) і дозволяє здійснювати моніторинг впровадження (шляхом інтеграції з іншими цифровими платформами).
4.	Координація з боку інвесторів неможлива для сприяння відбудові в окремих областях.	Створення списків цілей реконструкції з повною інформацією, такою як наявність спонсорів, стан будівництва, умови та сума фінансування.
5.	Прозора система знижує ризики порушень.	Система повинна бути створена максимально незалежною від зовнішніх впливів. Крім того, зміни в системі повинні залишати цифровий слід для додаткового контролю. Відкритий доступ до інформації та максимальна прозорість процесів мають створити можливості для незалежного контролю та аналізу з боку органів влади, журналістів та підприємства.

*Джерело: згруповано авторами на підставі [27–29].

Основним нормативним документом, який забезпечує економічну безпеку в умовах війни, є рішення Ради національної безпеки й оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» [1]. Вчені акцентують увагу на тому, що економічна безпека має бути комплексною та системною і включати в себе заходи, що реалізуються уповноваженими службами або підрозділами підприємств. Ці заходи мають бути спрямовані на захист інтересів власників та працівників від реальних або потенційних загроз з метою забезпечення їх розвитку [14]. На нашу думку, особливої уваги, за таких обставин, потребує захист облікової інформації із системи бухгалтерського обліку в цифровому середовищі вітчизняного програмного забезпечення. Серед сучасних українських програмних продуктів особливо виділяються: Бухгалтерія від IT-Enterprise; ERP-система ISpro; 7 Універсал (Версія 9); АБ ОФІС (Версія 4.1); Облік SAAS; ВпрАвно ERP; RemOnline. Розглянемо більш детально кожну із вищезазначених програм для цифровізації обліку.

«IT-Enterprise. Бухгалтерія» – це сучасна українська система управління бізнесом і потужний інструмент для редизайну та оптимізації бізнес-процесів, яка охоплює всі аспекти виробничо-фінансової та господарської діяльності підприємства і складається з ряду модулів, кожен з яких автоматизує певне завдання. Ця програма виконує такі функції: бухгалтерський облік та звітність за МСФЗ; паралельний облік за різними стандартами; відокремлення розрахунків між пов’язаними сторонами, необхідне для підготовки консолідованої звітності відповідно до вимог МСФЗ; перехід консолідованої звітності. Поетапний принцип обліку бухгалтерських операцій дозволяє організувати якісний облік.

«ERP-система ISpro» – перша система автоматизації на українському IT-ринку, що дозволяє підприємствам та установам державного сектору ефективно розпоряджатися своїми ресурсами, швидко отримувати актуальну інформацію про всі аспекти своєї діяльності, а головне – ефективно здійснювати всі операції. Система має модульну архітектуру, що забезпечує

швидку адаптацію до необхідного функціоналу та інтеграцію з іншими системами. До основних функцій підсистеми обліку належать: мультивалютність; багаторівневе ведення аналітичного обліку, підтримка безлімітних тарифних планів; оформлення внутрішньої і зовнішньої (регламентованої) звітності.

«Універсал (Версія 9)» – надійна платформа для розгортання ERP-систем, одна з найвідоміших вітчизняних бухгалтерських програм. Нова версія програми «Універсал 9» позиціонується як «хмарна ERP». За словами розробників, нова версія включає всі новітні технології для роботи з великими обсягами даних, інтерфейси користувача та архітектурними рішеннями. Всього доступно три конфігурації: «Універсал 7 ERP» – комплексна система управління ресурсами підприємства для середнього та великого бізнесу; «Універсал 7 MBE» – найкраще співвідношення ціна/продуктивність для середнього бізнесу; «Універсал 7 SBE» – програмне рішення, яке надає все необхідне для керування документацією малого бізнесу.

«АБ ОФІС (Версія 4.1.)» – це програма, яка поєднує в собі ефективне та доступне програмне забезпечення для організації бухгалтерського обліку, управління та аналізу бізнесу від вітчизняних розробників. Типові можливості конфігурації: купівля-продаж товарів і послуг; облік запасів; облік банківських і касових операцій; облік ПДВ; основний облік (журнали типових операцій та формування операцій, місячні фінансові звіти, звіти на основі підготовлених документів: продажі та баланс, бухгалтерський баланс).

«Облік SAAS» – хмарний сервіс для бухгалтерів, що дозволяє вести усі види обліків в одному місці. Функціонал має стандартну, корпоративну і галузеву конфігурації. Стандартна конфігурація має набір типових документів і регламентовану звітність. Корпоративна конфігурація підтримує додаткові можливості автоматизації унікальних бізнес-процесів. Галузеві конфігурації – це «Облік в ЖКГ та ОСББ онлайн», «Конфігурація бюджетна» та «Комерційна нерухомість». У кожній з конфігурацій присутній модуль «Бухгалтерія». Функціональність модулю включає в себе введення залишків, реєстрацію

проводок, звірку взаєморозрахунків, облік курсових різниць, закриття доходів і витрат та визначення фінансового результату. В системі наявні регламентні та бухгалтерські звіти, кадровий облік та зарплата. Відображення реалізованого обліку активів, банківських і касових операцій, виробництво, склад, торгівля.

Розглянуті вище цифрові програмні продукти та хмарні сервіси покликані в комплексі підвищити рівень як ринкової складової, так і рівень економічної безпеки облікових даних від зовнішніх загроз. Загалом, цифровізація, як якісно нова інформаційно-комунікаційна технологія, ще знаходиться на стадії становлення, але вже дає можливості для підвищення ефективності обліково-фінансового забезпечення та якісного виконання завдань установ державного сектору. Зі збільшенням технологічних можливостей та обсягу інформації стає зрозуміло, що зібрані дані та автоматизовані системи ще не мають позитивного впливу та потребують ресурсів, уваги та обслуговування. У всьому світі частка традиційних економік зменшується, а частка цифрових економік зростає, що відкриває величезні можливості для соціально-економічного розвитку. Це безперервний процес, який впливає на розвиток різних IT-галузей і спрямований на сприяння розвитку інноваційних технологій [4].

Ключовим напрямом діджиталізації бухгалтерського обліку установ державного сектору є цифровізація документообігу, яка є досить трудомістким та відповідальним процесом, що включає наступні етапи: призначення великої кількості документів для сканування; розділ документів за «форматом»; діагностика технічного стану паперових документів; аналіз документів на необхідність додаткової ручної роботи (зшивання, маркування штрих-кодами). Експериментальним рішенням у державному секторі виступає запровадження використання технології Blockchain, що забезпечить зменшення витрат на ведення обліку та підвищить цінності облікової інформації в процесі фінансово-господарської діяльності.

Також застосування технології Blockchain сприятиме: спрощенню процедури закупівель за допомогою безпечної

системи транзакцій і підвищеної ефективності роботи за рахунок автоматизації всіх операцій; полегшенню операцій з іншими, у тому числі й іноземними суб'єктами, через спрощення обслуговування операцій; нівелюванню необхідності звірки розрахунків; захищеності системи від маніпуляцій і пошкодження даних, оскільки записи транзакцій відображаються в спеціальному (зашифрованому) форматі; автоматичній реплікації зашифрованих операцій; одержанню інформації про рух активів у режимі реального часу. Тобто, впровадження технології Blockchain у сфері бухгалтерського обліку та фінансів установ державного сектору допоможе перешкоджати потенційним проблемам кібербезпеки, проте її використання є неможливим, поки факти господарського життя фіксуються первинними документами, оформленими на паперових носіях або підписаними ЕЦП.

Щодо приватного сектору економіки, то варто зазначити, що користувачів 1С з кожним днем стає все менше, адже це доволі тривалий процес, який потребує часу та ресурсів. Наразі в Україні активно використовується приблизно 44 програмних продукти російського походження. До них відносяться 1С і її аналог BAS, «Мій склад», Bitrix24, AmoCRM і ін. Використання такого програмного забезпечення несе в собі відразу кілька ризиків, оскільки може початися з припинення оновлень і закінчитися повним його блокуванням на рівні держави-агресора та зупинкою роботи таких компаній в Україні [4].

Серед цифрових облікових продуктів для приватного сектору новинкою є «ВпрАвно ERP» від розробника Soft Park. Цифровізація бізнес-процесів з «ВпрАвно ERP» покриває всі основні потреби підприємства, такі як продаж і закупівля, нарахування заробітної плати, облік запасів, управління основними засобами. Дана програма адаптована тільки під комерційну діяльність та маштабується під бізнес клієнта. «ВпрАвно ERP» включає в себе: ведення фінансового й управлінського обліку; гнучке налаштування видів оподаткування; доступність програмного коду; стандартний функціонал (але можна доопрацьовувати систему під специфіку

відповідного сектору економіки); доступну вартість. Варіанти розгортання програми:

1) в хмарі виробника, через Web-браузер або мобільний додаток;

2) на сервері компанії (доступне додаткове адміністрування цього серверу під операційною системою Linux);

3) робота з будь-якого пристрою.

Функціональні можливості «ВпрАвно ERP» включають: нарахування зарплати, відпустки та лікарняні; список працівників, табель обліку робочого часу; файли, пов'язані з контрактами, рахунками-фактурами та виконаною роботою; видаткові звіти, товарно-транспортні накладні, доручення на приймання товарів; інвентаризація, переміщення між складами та амортизація запасів; виробнича документація, калькуляція; облік операцій в іноземній валюті, курсових різниць і переоцінки; автоматичний імпорт виписок з рахунку, генерація платіжних інструкцій; придбання, амортизація та модернізація основних засобів; податкова декларація, ПДВ облік; програма РРО (ПРРО); операції вручну, закриття періоду тощо.

У середовищі даного українського програмного продукту реалізовані розширені ролі: керівник/бухгалтер та обмежені ролі: працівник, менеджер з продажу, менеджер з персоналу, аудитор. Слід зазначити, що вхід у програму «ВпрАвно ERP» під аудитором дозволяє переглядати систему без можливості коригування (або здійснювати мінімальне коригування).

Також ефективним українським хмарним сервісом є «RemOnline», адже для роботи з ним потрібен лише доступ до мережі Інтернет. Простий у застосовуванні веб-додаток дозволяє всім співробітникам підприємства працювати комфортно та ефективно вже з першого дня, а менеджерам – контролювати їхню роботу. До спектру можливостей «RemOnline» варто віднести: зручне управління замовленнями; поліпшення обслуговування клієнтів; управління працівниками; оплата праці та графіки роботи працівників; розвиток продажів; зручний облік запасів; інтеграція з «200+» корисними сервісами; фінансовий облік; звіти та аналіз; додатки для керівників і співробітників.

Також «RemOnline» пропонує широкі можливості інтеграції зі шлюзами SMS, постачальниками IP-телефонії та віджетами «Статус замовлення». Ці інструменти можуть допомогти зменшити витрати на зв'язок, прискорити пошук інформації та оптимізувати спілкування зі співробітниками та клієнтами. Усі доступні інтеграції зі сторонніми сервісами відображаються в особистому кабінеті в Центрі інтеграції.

Цифрові тренди – це напрями цифрових технологій, що стрімко розвиваються та вдосконалюються, виходячи з реалій теперішнього часу. Аналіз цифрових трендів дає змогу передбачити майбутній розвиток певних економічних, технологічних і навіть соціальних явищ [32]. До сучасних цифрових трендів 2024 року варто відносити: обслуговування клієнтів за допомогою ШІ; відмову від традиційних операційних систем; цифрові програмні продукт зі ШІ; пристрої з можливістю оновлення тощо.

Зокрема, обслуговування клієнтів за допомогою ШІ полягає в тому, що суб'єкти господарювання впроваджують його у допоміжні служби. Чат-бот має широкі відомості про всі набори даних, які використовуються для навчання, і може миттєво відповісти на будь-яке запитання, спілкуючись із будь-якою кількістю клієнтів одночасно. Це, в свою чергу, економить гроші підприємства і час споживачів. Прикладами обслуговування клієнтів за допомогою ШІ є: чат-бот BILLIE від IKEA; платформа для автоматизації обслуговування клієнтів Zowie; цифровий помічник для фітнесу від LAQO; Watson Assistant для створення чат-ботів від IBM.

Відмова від традиційних операційних систем базується на тому, що виробники комп'ютерів використовують відкритий код, щоб надати споживачам більш персоналізований досвід і диверсифікувати ринок. Такий підхід забезпечує широкий спектр переваг, від оптимізації процесів та інтерфейсу до персоналізації. Прикладами є: HP Dev One на базі Linux; перший ноутбук XCalibyte для програмістів ROMA; ноутбук для використання технології глибокого навчання Tensorbook від Razer і Lambda; ноутбук-планшет FydeTab Duo на базі Linux.

Застосування комп'ютерного обладнання зі ШІ передбачає таке апаратне забезпечення, яке здатне виконувати робочі навантаження, пов'язані зі ШІ. Ці комп'ютерні чіпи допомагають створювати, розгортати та навчати моделі ШІ якомога швидше та ефективніше. Прикладами є: чіпи AMD MI300x, які підтримують робочі навантаження ШІ; чіп блоку ШІ IBM; чіп Intel Falcon Shores; обчислювальні чіпи NeuRRAM забезпечують роботу ШІ безпосередньо на пристрої.

Щодо підтримки процесу цифровізації на загальнодержавному рівні, то згідно з ухваленим бюджетом на 2024 рік [2], на виконання функцій і завдань Міністерства цифрової трансформації України передбачено видатки у розмірі 2 772 млн грн, які будуть спрямовані на забезпечення реалізації заходів у державі в рамках трьох основних програм:

1. Електронне урядування. Кошти будуть спрямовані на розвиток системи електронної взаємодії національних електронних інформаційних ресурсів Єдиного національного веб-порталу відкритих даних та публічного електронного реєстру.

2. Розробку єдиного національного веб-порталу електронних послуг. Планується розширити 40 одиницями національних послуг, які будуть реалізовані як у мобільному додатку «Дія», так і на вебпорталі. Також здійснено фінансування розробки національного єдиного вебпорталу збору пожертв на підтримку України «United24».

3. Фінансування цифрової спільноти. Забезпечить функціонування Фонду розвитку інноваційної діяльності для підтримки інноваційних проєктів оборонно-технологічного комплексу в інноваційній сфері [29]. Зокрема, планується фінансування розвитку напрямів навігаційно-інформаційних систем, безпілотних літальних апаратів, систем військової оборони та безпеки, інші заходи з розвитку проєкту Brave1.

Також передбачено фінансування загальнодержавної програми інформатизації, зокрема інформатизації судової системи, соціальної сфери, процесів соціально-економічного розвитку тощо [22]. Кошторисна вартість Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України за загальним

фондом становить 7,272 млн грн. Ці кошти будуть спрямовані на забезпечення діяльності органів державного спеціального зв'язку та на здійснення заходів щодо його розвитку, модернізації та захисту інформації.

Індустрія 5.0 (П'ята промислова революція) спрямована на поєднання людських навичок і передових технологій, при збереженні навколишнього середовища. Тоді як Індустрія 4.0 замінює людську працю технологією автоматизації та ШІ, а її головною метою є досягнення максимального прибутку та підвищення ефективності, то Індустрія 5.0 прагне повернути людські, соціальні та екологічні аспекти у виробництво. Європейська комісія розглядає «Індустрію 5.0» як можливість для промисловості стати більш стійкою та адаптивною шляхом підвищення її відповідальності в суспільстві та вдосконалення ланцюжків поставок. Тобто, Індустрія 5.0 не замінює Індустрію 4.0, а радше покращує та доповнює її, додаючи цілі сталого розвитку та «зеленого переходу».

Для відновлення повоєнної економіки Україні доведеться відбудовувати заводи, дороги та житло, проте, на нашу думку, робити це традиційними методами нелогічно та контрпродуктивно. Краще використовувати новітні та передові технології, що повністю контролюються людьми. Адже в умовах війни важливо не виключати людей із виробничого процесу, тому що це сприяє збільшенню кількості робочих місць і водночас заохочує та приносить користь суспільству загалом.

Висновки з даного дослідження. У дослідженні проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення завдань щодо цифровізації обліку в контексті відбудови економіки України. Це дало можливість зробити низку висновків. Безпосередньо використання сучасних цифрових технологій в обліку гарантує, що власники бізнесу завжди отримають повну, об'єктивну та своєчасну бухгалтерську інформацію, тим самим зменшуючи трудовитрати на своєчасне забезпечення необхідного рівня точності даних [14]. Сучасний стан розвитку передових технологій ШІ має беззаперечний потенціал для використання як у глобальному світовому маштабі, так і на рівні

національної економіки, але наукові та прикладні проблеми характеризуються великою складністю та неоднозначністю розв'язання [15]. ШІ змінює структуру організацій, особливо моделі управління інноваціями.

За результатами проведеного аналізу цифровізації було визначено, що основними напрямами відбудови економіки України повинне стати: систематичне відновлення (це, зокрема, створення єдиної системи розподілу та обліку проєктів реставрації); розподіл ресурсів (розподіл державного майна; концесії, державно-приватне партнерство та проєктне фінансування; нефінансова допомога; гуманітарна та соціальна допомога; відшкодування збитків та упущеної вигоди); сприяння експорту [18].

Спираючись на потреби в цифровізації обліку в установах державного та приватного сектору економіки, варто зазначити, що обидва сектори зацікавлені в сучасних вітчизняних програмних продуктах для того, щоб українське програмне забезпечення зростало в попиті та ставало щораз більше затребуваним, незамінним у бухгалтерському обліку, забезпечуючи при цьому належний рівень безпеки облікових даних. Для державного сектору доцільним є експериментальне впровадження технології Blockchain у системі обліку та фінансів, що сприятиме перешкоджанню потенційним проблемам кібербезпеки. В приватному секторі пріоритетним є активне практичне застосування таких українських програм, як RemOnline та ВпрАвноERP, що повністю задовольняють всезростаючі потреби для відновлення бізнесу.

Основними цифровими трендами 2024 року буде: обслуговування клієнтів за допомогою ШІ, відмова від традиційних операційних систем, комп'ютерне обладнання зі ШІ, пристрої з можливістю оновлення тощо.

Для підвищення національної конкурентоспроможності в умовах глобалізації та інтеграції для розвитку цифрової економіки України необхідні стратегічні інвестиції, спрямовані на стимулювання та розвиток потенціалу цифровізації, відкритості суспільства та підвищення продуктивності праці, тобто

економічне зростання та створення робочих місць, подолання бідності та соціальної нерівності [9]. Відповідно, для реалізації поставленої у дослідженні мети цілковито обґрунтованим є надання низки пропозицій:

1. Модернізувати цифрову інфраструктуру, що гарантуватиме доступність, надійність, безпеку та швидкість передачі даних, а також розвиток ШІ, хмарних сервісів, Blockchain, Інтернету речей та великих даних.

2. Реформувати системи державного управління за допомогою цифрових технологій, які допомагають оптимізувати процеси, підвищити ефективність, покращити взаємодію між владою, бізнесом і громадянами, а також здатні забезпечити електронну демократію та участь громадськості.

3. Розвивати цифрову освіту та навички, необхідні для адаптації до цифрової економіки, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності ринку праці, створенню нових робочих місць, трансформації традиційних бізнес-моделей, а також підтримки постійного навчання та інновацій.

4. Сприяти цифровій інтеграції та співпраці з іншими країнами, регіонами та міжнародними організаціями, використовуючи синергію, обмін досвідом і практиками, для вирішення спільних проблем та викликів, а також зміцнення позиції України на світовій арені.

Отже, цифровізація обліку, в контексті відновлення бізнесу та повоєнної відбудови національної економіки, є чи не найфундаментальнішим способом інформаційно-технологічного збагачення як на рівні окремого суб’єкта господарювання, так і України в цілому.

Перспективи подальших розвідок передбачають розробку наукових підходів до формування вітчизняних цифрових моделей Smart-обліку в рамках реалізації Плану відновлення Україна – 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою з метою забезпечення економічної безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року : Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року № 347/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text (дата звернення: 23.02.2024).

2. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України від 9 листопада 2023 року № 3460-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text (дата звернення: 23.02.2024).

3. Про затвердження переліку показників Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI) : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2023 року №774-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2023-%D1%80#Text (дата звернення: 23.02.2024).

4. Альтернатива 1С на українському ринку: вибір ефективної ERP-системи. *Дебет-Кредит. Новини партнерів.* 12.07.2023. URL: https://news.dtkt.ua/debet-kredit/partner-news/84641-alternativa-1s-na-ukrayinskomu-rinku-vibir-efektivnoyi-erp-sistemi (дата звернення: 26.02.2024).

5. Антохова І. М., Биндю В. А. Стратегічне управління фінансовою діяльністю торгівельного підприємства в умовах економічної нестабільності. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем в контексті сучасних кризових явищ :* матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці (Україна, 20 травня 2021 р.). Чернівці : Технодрук, 2021. С. 44–46 (дата звернення: 23.02.2024).

6. Бавико О. Є. Цифровізація бізнес-процесів як елемент стратегії сталого смарт-розвитку підприємницьких структур. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету.* №2(24). 2023. С. 15 – 23. URL: https://economics.net.ua/ejopu/2023/No2/15.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.8128388

7. Бенько М. М. Автоматизація бухгалтерського обліку в Україні: проблемні аспекти та ключові досягнення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2021. Випуск III(83). С. 91 – 104. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2021/v3/7.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-3.83.07.

8. Боліла С. Ю. Роль інформаційних технологій та цифрових інструментів в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення економіки України. *Таврійський науковий вісник.* 2023. Випуск 16. С. 265 – 275. URL: http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/394/368 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2023-%D1%80#Text (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.35.

9. Бразілій Н. М., Ткаченко А. А., Здір В. А. Цифровізація системи обліку, звітності та оподаткування в сучасних економічних умовах. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. №2(48). С. 103 – 112. URL: https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk/article/view/605/578 (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-103-112

10. Верстяк А. В. Ресурсні режими та справедливий розподіл у забезпеченні сталого економічного розвитку. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2020. Випуск II (79). С. 29 – 41. URL: http://herald.chite.edu.ua/2020_3/ (дата звернення 25.02.2024) DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.02.

11. Власюк С. А., Калюжна Л. Д. Цифровізація економічних відносин як можливість проривного розвитку підприємств в умовах кризи. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем у контексті сучасних кризових явищ* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці (Україна, 20 травня 2021 р.). Чернівці : Технодрук, 2021. С. 278–280.

12. Вдовічен А. А., Кифяк В. Ф. Технології віртуальної та доповненої реальності в екскурсійній справі. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2022. Випуск IV(88). С. 96 – 110. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2022/v4/8.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-4.88.08

13. Кифяк В. Ф., Кифяк О. В. Дунайська стратегія Європейського Союзу та її вплив на соціально-економічнтй розвиток областей-учасниць. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2021. Випуск IV (84). С. 21 – 33. URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_4/ (дата звернення 25.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-4.84.02.

14. Кушнір Л. О. Цифровізація економіки: переваги та недоліки. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем в контексті сучасних кризових явищ :* матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці (Україна, 20.05.2021). Чернівці, 2021. С. 286–288.

15. Кузьомко В. М., Бурангулова В. В. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств. *Економіка та суспільство.* 2021. №32. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/808/775 (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-67

16. Круглянко А., Свідніцька Ю. Загальна оцінка успішності реформування місцевого самоврядування в Україні. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Чернівці, 2022. Випуск IV (88). С. 30 – 41. URL: http://herald.chite.edu.ua/2022_4/ (дата звернення 25.02.2024) DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-4.88.03.

17. Круглянко А. В. Оцінка ефективності діяльності ресторанів із застосуванням методу DEA. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2020. Випуск III (79). С. 140-147. URL: http://herald.chite.edu.ua/2020_3/ (дата звернення 25.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.11.

18. Лагодієнко Н. В., Саркова А. М., Просолов О. О. Вплив цифровізації на бухгалтерський облік: тренди та виклики. *Modern Economics*. 2023. № 42. С. 70 – 77. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/impact-of-digitalization-on-accounting/ (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-10.

19. Лошенюк І. Р., Лошенюк О. В. Цифровий маркетинг як форма імплементації маркетингової діяльності в умовах цифровізації. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2023. Випуск III (91). С. 10 – 22. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v3/1.pdf (дата звернення 25.02.2024) DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-3.91.01

20. Мустеца І. В. Облік доходів неприбуткових комунальних медичних установ та шляхи його удосконалення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2021. Випуск IV (84). С. 96 – 106. URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_4/ (дата звернення 25.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-4.84.07.

21. Новіков В. В. Диджиталізація бухгалтерського обліку малих підприємств. *Економіка, управління та адміністрування.* 2023. №3(105). С. 81 – 88. URL: http://ema.ztu.edu.ua/article/view/288012 (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-81-88

22. Огляд цифрової трансформації економіки України в умовах війни. 2022. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-tsyfrovoyi-transformatsiyi-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-0 (дата звернення: 23.02.2024).

23. Оляднічук Н. В., Підлубна О. Д. Цифровізація обліку: вимоги сьогодення. *Розвиток сучасної економічної науки в умовах діджиталізації* : зб. тез доповідей II міжн. наук. конф. (22-23 вересня 2023 р.). Рига, Латвійська Республіка, 2023. С. 53 – 56. URL: https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/9606 (дата звернення: 23.02.2024).

24. Петченко М., Фоміна Т., Балазюк О., Смірнова Н., Лугова, О. Аналіз тенденцій упровадження цифровізації та діджатилізації в бухгалтерський облік (український кейс). *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2023. Том 1(48). С. 105 – 113. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3951/3747 (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3951

25. Спільник І. В., Палюх М. С. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки.

Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Вип. 1 – 2. С. 83 – 96. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36331/1/%D0%A1%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.35774/ibo2019.01.083

26. Урсакій Ю.А., Пенюк В.О. Український бізнес в періоду війни: стан, проблеми та перспективи. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту.* Чернівці, 2022. Випуск III (87). С. 57 – 69. URL: http://herald.chite.edu.ua/2022_3/ (дата звернення 25.02.2024) DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-3.87.04.

27. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. 2023. URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-lypen-2023 (дата звернення: 23.02.2024).

28. Україна – 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. 2023. URL: https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html (дата звернення: 23.02.2024).

29. Цифровізація як нова реальність України. 2023. URL: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/ (дата звернення: 23.02.2024).

30. Чорновол А., Табенська Ю. Стратегічні пріоритети розвитку страхового ринку України. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Чернівці : ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. Випуск I(85). С. 125 – 132. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2022/v1/10.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-1.85.10.

31. Шаповал Н., Федосеєнко М., Грибановський О., Терещенко О. Повоєнне відновлення України. Нові ринки та цифрові рішення. Київ : KSE, 2022. 28 с. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/09/Digital-instruments-in-Ukrainian-recovery.pdf (дата звернення: 23.02.2024).

32. Шмигель О. Є. Бухгалтерський облік у контексті сучасного розвитку цифрової економіки. *Науково-виробничий журнал.* 2022. №1. С. 129 – 134. URL: http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/900/979 (дата звернення: 25.02.2024). DOI: https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.17

33. Шишкова Н. Л. Перспективи it-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2019. №3. С. 146 – 159. URL. http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2019_3_18 (дата звернення: 25.02.2024). DOI: https://doi.org/10.33271/ev/67.146

34. Шупрудько Н. В. Детермінанти успіху менеджменту інформаційної безпеки малого та середнього бізнесу. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2021. Випуск. III (83). С. 79 – 90. URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_3/ (дата звернення 25.02.2024). DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-3.83.06.

35. Яненкова І. Г. Чинники і шляхи розвитку цифровізації в Україні. *Економіка України*. 2022. №3. С. 4 – 22. URL: https://library.kr.ua/wp-content/elib/periodyka/ekonukr/EU3(724)-2022.pdf (дата звернення: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004.

References:

1. *On the Economic Security Strategy of Ukraine for the period until 2025,* Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated August 11, 2021 No. 347/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text (Accessed 02/23/2024) (in Ukr.).

2. *On the State Budget of Ukraine for 2023,* Law of Ukraine dated November 9, 2023 No. 3460-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

3. *On the approval of the list of indicators of the Digital Economy and Society Index (DESI),* Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 5, 2023 No. 774. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2023-%D1%80#Text (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

4. Alternative 1C on the Ukrainian market: choosing an effective ERP system (2023). *Debet-Kredyt. Novyny partneriv [Debit-Credit. News of partners].* URL: https://news.dtkt.ua/debet-kredit/partner-news/84641-alternativa-1s-na-ukrayinskomu-rinku-vibir-efektivnoyi-erp-sistemi (Accessed 26.02.2024) (in Ukr.).

5. Antokhova, I.M., Bindyu, V.A. (2021). Strategic management of financial activities of a trading company in conditions of economic instability. *Transformatsiia podatkovoi ta oblikovo-analitychnoi system v konteksti suchasnykh kryzovykh yavyshch*. *Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* [Transformation of tax and accounting and analytical systems in the context of modern crisis phenomena. Mat. of the International. Science and practice conference], Ukraine, May 20, 2021. Technoprint, Chernivtsi, pp. 44-46 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

6. Baviko, O.E. (2023). Digitization of business processes as an element of the strategy of sustainable smart development of business structures. *Ekonomichnyi zhurnal Odeskoho politekhnichnoho universytetu [Economic Journal of Odessa Polytechnic University],* no. 2 (24), pp. 15-23. URL: https://economics.net.ua/ejopu/2023/No2/15.pdf. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2023-%D1%80#Text. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.8128388(Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

7. Bolila, S.Yu. (2023). The role of information technologies and digital tools in the conditions of the challenges of the war and the post-war recovery of the economy of Ukraine. *Tavriiskyi naukovyi visnyk [Taurian Scientific Herald],* Issue 16, pp. 265–275. URL: http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/394/368 https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/774-2023-%D1%80#Text. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.35 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

8. Brazil, N.M., Tkachenko, A.A., Zdir, V.A. (2023). Digitization of the accounting, reporting and taxation system in modern economic conditions. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky) [Collection of scientific papers of the Dmytro Motorny State Technical University (Economic Sciences)],* no. 2(48), pp. 103–112. URL: https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/zbirnyk/article/view/605/578. DOI: https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-103-112 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

9. Verstyak, A.V. (2020). Resource regimes and fair distribution in ensuring sustainable economic development. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue II (79), pp. 29–41. URL: http://herald.chite.edu.ua/2020_3/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.02 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

10. Vlasyuk, S.A., Kalyuzhna, L.D. (2021). Digitization of economic relations as an opportunity for breakthrough development of enterprises in crisis conditions. *Transformatsiia podatkovoi ta oblikovo-analitychnoi system v konteksti suchasnykh kryzovykh yavyshch. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* [Transformation of tax and accounting and analytical systems in the context of modern crisis phenomena. Mat. of the International. Science and practice conference], Chernivtsi, Ukraine, May 20, 2021, pp. 278–280 (in Ukr.).

11. Vdovichen, A.A., Kyfyak, V.F. (2022). Technologies of virtual and augmented reality in the excursion business. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue IV(88), pp. 96 – 110. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2022/v4/8.pdf. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-4.88.08 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

12. Benko, M. M. (2021). Automation of accounting in Ukraine: problematic aspects and key achievements. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the*

Chernivtsi Trade and Economic Institute], issue III(83), pp. 91 – 104. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2021/v3/7.pdf. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-3.83.07 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

13. Kyfyak, V.F., Kyfyak, O.V. (2021). The Danube strategy of the European Union and its influence on the socio-economic development of the participating regions. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue IV (84), pp. 21 – 33. URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_4/ DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-4.84.02 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

14. Kushnir, L.O. (2021). Digitalization of the economy: advantages and disadvantages. *Transformatsiia podatkovoi ta oblikovo-analitychnoi system v konteksti suchasnykh kryzovykh yavyshch. Materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf.* [Transformation of tax and accounting and analytical systems in the context of modern crisis phenomena. Mat. of the International. Science and practice conference], Chernivtsi, Ukraine, May 20, 2021. Technoprint, Chernivtsi, pp. 286–288 (in Ukr.).

15. Kuzyomko, V.M., Burangulova, V.V. (2021). Possibilities of using artificial intelligence in the activities of modern enterprises. *Ekonomika ta suspilstvo [Economy and society],* no. 32. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/808/775. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-67 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

16. Kruglyanko, A., Svidnytska, Yu. (2022). General assessment of the success of local self-government reform in Ukraine. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue IV (88), pp. 30 – 41. URL: http://herald.chite.edu.ua/2022_4/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-4.88.03 (Accessed 25.02.2024).

17. Kruglyanko, A.V. (2020). Evaluation of restaurant performance using the DEA method. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue III (79), pp. 140–147. URL: http://herald.chite.edu.ua/2020_3/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2020-3.79.11 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

18. Lagodienko N.V., Sarkova A.M., Prosolov O.O. (2023). The impact of digitization on accounting: trends and challenges. Modern Economics. No. 42. P. 70 – 77. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/impact-of-digitalization-on-accounting/ (access date: 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V42(2023)-10 (in Ukr.).

19. Loshenyuk, I.R., Loshenyuk, O.V. (2023). Digital marketing as a form of implementation of marketing activities in conditions of digitalization. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue III (91), pp. 10–22. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2023/v3/1.pdf. DOI: http ://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-3.91.01 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

20. Mustetsa, I.V. (2021). Accounting of income of non-profit communal medical institutions and ways of its improvement. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue IV (84), pp. 96 – 106.URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_4/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-4.84.07 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

21. Novikov, V.V. (2023). Digitization of accounting of small enterprises. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia [Economy, management and administration],* no. 3(105), pp. 81–88. URL: http://ema.ztu.edu.ua/article/view/288012 (Accessed 23.02.2024). DOI: https://doi.org/10.26642/ema-2023-3(105)-81-88 (in Ukr.).

22. Review of the digital transformation of Ukraine's economy in wartime conditions (2022). URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-tsyfrovoyi-transformatsiyi-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-0 (access date: 23.02.2024) (in Ukr.).

23. Olyadnichuk, N.V., Pidlubna, O.D. (2023). Digitization of accounting: today's

requirements. *Rozvytok suchasnoi ekonomichnoi nauky v umovakh didzhytalizatsii* [Development of modern economic science in conditions of digitalization]. Coll. Theses of reports of the II International of science conf., September 22-23, 2023. Riga, Republic of Latvia, pp. 53 – 56. URL: https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/9606 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

24. Petchenko, M., Fomina, T., Balazyuk, O., Smirnova, N., Lugova, O. (2023). Analysis of trends in the implementation of digitization and digitization in accounting (Ukrainian case). *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky [Financial and credit activity: problems of theory and practice],* volume 1(48), pp. 105–113. URL: https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3951/3747. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3951 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

25. Splinnyk, I.V., Palyukh, M.S. (2019). Accounting in the digital economy. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii [Institute of accounting, control and analysis in the conditions of globalization],* vol. 1–2, pp. 83–96. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36331/1/%D0%A1%D0%BF%D1%96%D0%BB %D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf. DOI: https://doi.org/10.35774/ibo2019.01.083 (Accessed 02.23.2024) (in Ukr.).

26. Ursakiy, Yu.A., Penyuk, V.O. (2022).Ukrainian business during the war: state, problems and prospects. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue III (87), pp. 57 – 69. URL: http://herald.chite.edu.ua/2022_3/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-3.87.04 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

27. Digital transformation of Ukraine's economy in wartime conditions (2023). URL: https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-lypen-2023 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

28. Ukraine – 2030E – a country with a developed digital economy (2023). URL: https://strategy.uifuture.org/kraina-z-foroventoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html (access date: 23.02.2024) (in Ukr.).

29. Digitization as the new reality of Ukraine (2023). URL: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/ (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

30. Chornovol, A.O., Tabenska, Yu.V. (2022). Strategic priorities for the development of the insurance market of Ukraine. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue I(85), pp. 125–132. URL: http://herald.chite.edu.ua/content/download/archive/2022/v1/10.pdf. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-1.85.10 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

31. Shapoval, N., Fedoseyenko, M., Hrybanovskyi, O., Tereshchenko O. (2022). *Povoienne vidnovlennia Ukrainy. Novi rynky ta tsyfrovi rishennia* [Postwar recovery of Ukraine. New markets and digital solutions]. KSE, Kyiv, p. 28. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/09/Digital-instruments-in-Ukrainian-recovery.pdf (Accessed 02.23.2024) (in Ukr.).

32. Shmygel, O.E. (2022). Accounting in the context of the modern development of the digital economy. *Naukovo-vyrobnychyi zhurnal [Scientific and industrial magazine],* no. 1, pp. 129–134. URL: http://www.inneco.org/index.php/innecoua/article/view/900/979. DOI: https://doi.org/10.37332/2309-1533.2022.1.17 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

33. Shishkova, N.L. (2019). Prospects of it-modernization of accounting: actualization of theory and practice*. Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu [Economic Bulletin of the National Mining University],* no. 3, pp. 146-159. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2019_3_18. DOI: https://doi.org/10.33271/ev/67.146 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

34. Shuprudko, N.V. (2021). Determinants of the success of information security management of small and medium-sized businesses. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu [Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute],* issue III (83), pp. 79 – 90. URL: http://herald.chite.edu.ua/2021_3/. DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2021-3.83.06 (Accessed 25.02.2024) (in Ukr.).

35. Yanenkova, I.G. (2022). Factors and ways of digitalization development in Ukraine. *Ekonomika Ukrainy [Ukraine economy],* no. 3, pp. 4–22. URL: https://library.kr.ua/wp-content/elib/periodyka/ekonukr/EU3(724)-2022.pdf. DOI: https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004 (Accessed 23.02.2024) (in Ukr.).

УДК 658.51
JEL Classification: M41, G30, M21, R20, R11
DOI: *http://doi.org/10.34025/2310-8185-2024-1.93.11*

Тетяна Портоварас, к.е.н., докторантка,
https: // orcid.org/ 0000-0002-2939-5101
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль

СУЧАСНА НАУКОВА КОНЦЕПЦІЯ АНАЛІЗУ ТА ЇЇ ЗАСАДИ

Анотація

Актуальність. Постановка проблеми. Нові виклики та загрози, що виникають у сучасній економічній системі, вимагають постійного аналізу діяльності суб'єктів господарювання та уточнення її складових. У зв'язку з цим, важливим процесом є організація аналітичної роботи суб'єктів господарювання на основі ефективних (зокрема персональних) економіко-математичних моделей, результати яких дозволять приймати управлінські рішення щодо стабілізації діяльності як на поточний, так і на стратегічний період. Тому особливої актуальності набуває питання уточнення складу компонентів, які формують систему аналізу та визначають його економічну концепцію як інструменту підвищення ефективності діяльності**.**

Мета дослідження передбачає обґрунтування сучасної концепції аналізу з позиції його розгляду як інструменту підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання та врахування дії факторів нестабільності. **Методологія.** У процесі проведення наукового дослідження для досягнення його мети використано низку методів: індукції та дедукції – для формулювання поняття наукової концепції від найпростішого елемента до повної його системи; емпіричні методи – для опису та узагальнення наукової концепції аналізу; латентно-семантичний метод – для оброблення економічних даних, ідентифікації основних елементів наукової концепції аналізу та його розгляду як інструменту підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання; узагальнення та абстрагування – для визначення системи елементів концепції та їх опису, встановлення елементів процесу підвищення